

BY LAND

MARIAGERFJORD

M E D L E M S B R E V A U G U S T 2 0 1 7

**BRYLLUPSSAL
I MARIAGER?**

**BESØG PÅ
OVERGAARD**

**FOREDRAG OM
TRUDSHOLM**

KAN ET FINT EMPIREINTERIØR I MARIAGER BLIVE RAMME OM FREMTIDIGE BRYLLUPPER?

En omfattende renovering af det gamle rådhus i Mariager har ført til et spændende detektivarbejde med henblik på at datere den fornemme loftsbemaling i husets stueetage. Der er god grund til at tro, at loftbemalingen går helt tilbage til stueetagens opbygning i 1822 og dermed forbindelse til to markante arkitekter: C. F. Hansen og Carl Lundqvist.

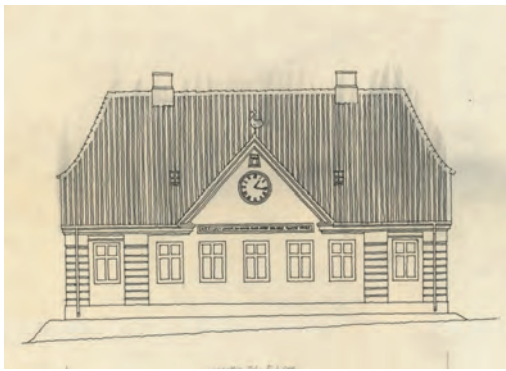
Leif Høgh, arkitekt, Mariager

En ubehagelig opdagelse af en ægte hussvamp i gulvet i Mariagers gamle rådhus på Torvet er kommet til at medføre en anseelig indre renovering af det fine gamle hus, hvor jeg er blevet tilknyttet som rådgiver. Opgaven har naturligt medført en genopfriskning af husets bygningshistorie, og specielt et forsøg på at afklare historien bag interiøret med en licenindrammet ovnniche og et fornemt bemalet loft i den tidligere tingstue, som i de seneste år har rummet Mariager Turistkontor. Et loft som må have en anseelig alder. Det

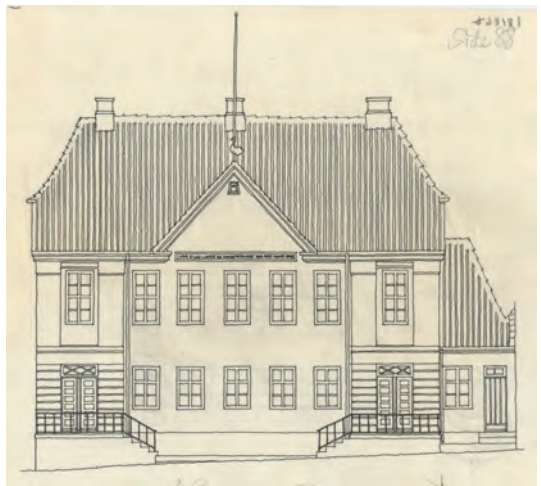
blev afrenset i 1940erne, da man netop havde etableret centralvarme.

Bygningens forhistorie

Rådhuset er opført i 1822 som en bygning i en etage. Efter udarbejdelse af forskellige lokale forslag til huset blev det sendt til godkendelse hos den magtfulde overbygningsdirektør, den romersk klassicistiske arkitekt, C.F. Hansen. Frem for godkendelse valgte Hansen selv at udarbejde de tegninger, der blev grundlag for opførelsen, som han i øvrigt aldrig blev helt tilfreds med.

Tv: Det første rådhus færdigbygget i 1822.
Th: Carl Lundqvists projekt fra 1914 med en påbygget etage.

C.F. Hansen (1756-1845) havde som landbygmester i Holsten projekteret en del palæer og herregårde syd for den nuværende grænse, da han omkring 1800 blev kaldt til København. Her kom han til at stå for en genopførelse af det netop nedbrændte Christiansborg, hvor vi i dag kun har slotskirken tilbage efter endnu en brand. Han fik samtidig til opgave at opføre Københavns Ting og Arresthus på Nytorv og til at genopføre Domkirken efter Englændernes bombardement i 1807.

Disse københavnske pragtbygninger, der opførtes samtidig med Rådhuset i Mariager, var alle stramt klassicistiske bygninger med monumentale, symmetriske facader og rigt udstyrede interiører. Der er for dem alle bevaret detaljeret gennemarbejdede rumtegninger med skulpturnicher og fornemt detaljerede lofter. Alt i den sene klassicismes empireudtryk.

Nyklassicismen i Mariager

Midt i 1800 årene blev empirearkitekturen afløst af en mere frodig hi-

storicisme med udtryksfulde facader med motivlån fra alle europæiske stilperioder.

Det blev derfor kunstelitens mator brygger Carl Jacobsens ide, at han ville sikre, at Københavns Domkirke igen fik det spir, som englænderne havde skudt ned. Et projekt blev udarbejdet for et spir, der blev bygget på C.F. Hansens stumt afsluttede tårn.

Spirprojektet kom imidlertid i modvind. En kreds af unge arkitekter fremhævede værdierne i den stramme klassicisme. Det medførte en nyklassicistisk periode først i 1900-årene, som bl.a. kom til udtryk i Københavns Politigård og latinskolerne i Randers og Viborg.

Carl Lundqvist tager over

En af de unge fortalere for nyklassicismen var den arkitektuddannede mariagerdreng Carl Lundqvist (1883-1949). Der er derfor ingen tvivl om hans ambitioner, da han som søn af vor lokale borgmester fik til opgave at forhøje rådhuset med en etage i 1914.

Der er bevaret et detaljeret projekt og en arbejdsbeskrivelse for rådhusudvidelsen, hvor en ny højloftet byrådssal blev indrettet på 1. salen, medens tingstuen blev bevaret under det bemalede loft i stueetagen. En monumental dør til byrådssalen blev udformet med en konsolbåren, udkraget fronton som en nøje kopi af 1800-årenes salsdøre på Københavns Tinghus, på Christiansborg og i riddersalen på kronprinsesseparets nyistandsatte Amalienborgpæl, som ligeledes blev indrettet i empirestil samtidig med rådhusbyggeriet i Mariager.

Det forlanges i Carl Lundqvists ombygningsbeskrivelse, at ovnnichen og loftet i tingstuen skal beskyttes med et tagpaptag, medens 1. salen opføres. Der er derfor god grund til at tro at loftbemalingen går tilbage til stueetagens opbygning i 1822. Mariagerankeret i hjørnerne, der er kendt som laksegl tilbage fra 1500-tallet, ses anvendt som byvåben fra omkring 1750, medens mæanderborterne og bølgefriserne i indramningen af loftet er tidstypiske elementer, som ses i de samtidige pælændretninger i hovedstaden.

Bryllupsvisionen

Frem til sidste kommunesammenlægning valgte mange Mariager som bryllupsby. Denne mulighed for også at blive borgerlig viet i byen, har lokale kræfter arbejdet på igen at gøre

mulig. Mariagerfjord Kommune synes med på ideen, så der arbejdes nu i forbindelse med renoveringen på at foretage et par ændringer i indretningen, så den nye brug kan forenes med turistorganisationens adresse i huset.

Kan planerne føres ud i livet, vil kommunen i det fornemme empirerum kunne tilbyde vordende brudepar de skønneste rammer i en by, der ikke kan beskrives bedre, end det er gjort af den faglitterære arkitekturforfatter Hans Erling Langkilde i bogen *Nyklassicismen i Købstæderne*, som jeg afslutningsvis vil citere fra:

”Når man tænker på Mariager, kan man næsten få en klump i halsen. En købstad med ynde. Det er som at holde et barn i hånden. Det kan folk fra byen måske ikke lide at høre. Men i virkelighed er man vel stolt af dens harmoniske bebyggelse og fine atmosfære – noget af det, som andre og større byer ved hjælp af krumspring og dyre konsullenter prøver at tilvejebringe ad syntetisk vej.”

Leif Høgh

Carl Lundkvist var også arkitekten bag stationsbygningerne på Mariager-Faarup-Viborg Jernbane.

Loftet gengivet i en sammenklippet version. Mæanderborterne ses mellem Mariagerankerne.

Tv. ovnnichen og th. den monumentale dør i byrådssalen.

ARRANGEMENTER EFTERÅRET 2017

■ BESØG PÅ OVERGAARD GODS

Godset blev opført i 1545-47 af adelsmanden og rigsråden Jørgen Lykke, der blev kaldt »Danmarks Sidste Ridder«. Slægten Lykke besad godset indtil 1661, hvor det blev købt af generalløjtnant Friederich von Arenstorff, hvis efterkommere først skilte sig af med Overgaard Gods i 1910. Her solgte slægten Arenstorff godset til hofjægmester Adolf Frederik Holten Castenschiold, der underkastede Overgaard en gennemgribende og tiltrængt renovering. Godset er omgivet af en større park, hvor bl.a. H.C. Andersen og Gustav Wied skrev nogle af sine eventyr i det lille charmerende thehus.

Fra 1938 til 1981 var Overgård ejet af Flemming Juncker, der er kendt fra modstandsbevægelsen under 2. verdenskrig. Han iværksatte store landvindingsarbejder, der udvidede godsets jorder med ca. 1.000 ha, dels fra Mariager Fjord, dels fra Kattegat. Peter Andersen, der overtog godset i 1984, har siden løbende renoveret og moderniseret godset til dets nuværende niveau.

Hovedbygningen blev fredet i 2013, og dele af avlsbygningerne har høj bevaringsværdi. Godsets bibliotek er fredet og unikt med over 1.000 bøger. Bogsamlingen indeholder blandt andet et eksemplar af Valdemar Sejrs *Jyske Lov* fra 1548. Selve loven blev stadfæstet i 1241. Dertil kommer et galleri med værdifulde malerier - herunder et hovedværk i det 17. århundredes danske kunst. Og spørgsmål? Selvfølgelig.

■ MANDAG D. 25. SEPTEMBER KL. 19.00.

Sted: Overgaard Gods, Overgårdsvej 28, 8970 Havndal

Pris: Medlemmer: Gratis. Ikke-medlemmer: Kr. 40. Kaffe/brød: Kr. 20

Illustrationer

Øverst tv.: Tegning af Hans Smidth slutningen af 1800-tallet.

Th.: Overgaard Gods 1908.

Foto: Kr. Hude.

Nederst: Aktuelt foto af godset.

ARRANGEMENTER EFTERÅRET 2017

■ FOREDRAG OM TRUDSHOLMS EJERE GENNEM TIDEN

Trudsholm Gods kendes fra 1381. Krumpen-slægten ejede godset fra ca. 1481 til 1569. Stygge Krumpens bror, Otte Krumpen, udbyggede Trudsholm til et stort herregårdsanlæg med vældige voldgrave. Hovedfløjen fra 1654 opført i røde mursten i to etager over en høj kælder med hvælvede fangehuller. Siden 2009 har godset været ejet af hofjægermester Chr. F. la Cour.

Karen Marie la Cour fortæller i sit billedforedrag om godsets historie og ejerskaber frem til i dag.

Trudsholms hovedbygning en klassisk trefløjet bygning. Det omfangsrige voldsted, som hovedbygningen er opført på, er oprindeligt anlagt af Otte Krumpen efter han overtog Trudsholm i 1521. Voldstedet har karakter af en femkant og er omgivet af voldgrave og en smule volde. Hovedfløjen blev opført af Kjeld Krag i 1654 i røde mursten i to etager over en høj kælder, der hviler på en sokkel af kvadersten. Bygningen har høje vinduer, som sidder i kurvehanksbuede spejl, og de er alle fordelt uregelmæssigt over facaden. Den nordlige sidefløj blev opført under Peder Marsvins ejerskab fra 1726. Den er opført på kældre, der stammer helt tilbage fra Otte Krumpens tid i 1500-tallet. Den sydlige fløj blev bygget af Tycho von Arenstorff omkring 1800.

Hovedbygningen og voldstedet er fredet.

■ TIRSDAG DEN 24. OKTOBER KL. 19.00

Sted: Klosteret, Klosterstien, 9550 Mariager

Pris: Medlemmer: Gratis. Ikke-medlemmer: Kr. 40. Kaffe/brød: Kr. 20

Illustrationer

Øverst tv.: Otte Krumpen.

Th.: Trudsholm gods.

Nederst: Den lange allé til Trudsholm.

BYØ LAND

MARIAGERFJORD

Formand: Claus Pico Stæhr, Østergade 8, 9550 Mariager. Tlf.: 23251683.
staehr@staehrgrafisk.dk

Næstformand: Leif Høgh, Vejrmøllegaarden 8, 9550 Mariager.
Tlf.: 98541783/40171783. leif@l-hoegh.dk

Kasserer: Jørgen Borup Simonsen, Vestbakken 45, 9550 Mariager.
Tlf.: 29708775. bjsiprivat@gmail.com

Sekretær: Poul Bergmann, Lyngbakken 30, 9560 Hadsund. Tlf.: 20879875.
bergmannpoul@gmail.com

Øvrig bestyrelse: Kirsten Hjarnø Mathiassen, Vester Bakker 7, 9500 Hobro.
Tlf.: 98523525. kirsten.hjarnoe@gmail.com
Peter Riise Valeur, Hanehøjvej 9, Ajrstrup, 9560 Hadsund. Tlf.: 98573710.
Hanne Egebjerg, Aalborgvej 82, Glargårde 9560 Hadsund. Tlf.: 98162904.
by@landskab.com

Suppleanter: Karen-Margrethe Andersen, Vestparken 7, Valsgård, 9500 Hobro.
Tlf.: 98523524/20319907. kmmmh@andersen.mail.dk
Christina Grandjean Gleeurup, Horsøparken 44, 9500 Hobro. Tlf.: 51336976.
cggleerup@hotmail.com

Hjemmeside: www.byogland-mariagerfjord.dk
Mail: byoglandmf@outlook.dk
Facebook: www.facebook.com/ByLand-Mariagerfjord

Kontingentsatser:

Personligt medlemskab	kr. 100,00 årligt
Firma medlemskab	kr. 200,00 årligt
Bladet By og Land	kr. 110,00 udkommer 4 gange årligt og betales sammen med kontingent.

■ Medlemskab/Kontingent:

Kontingent og eventuelt blad bedes indbetalt på konto med angivelse af navn, adresse, telefonnummer og mail-adresse på foreningens konto i:
Jutlander Bank – Reg. nr. 9336 konto nr. 3365774187 eller
Østjydsk Bank - Reg. nr. 7230 konto nr. 0001489554

For at lette kommunikationen til vore medlemmer vil vi meget gerne have oplyst vore medlemmers e-mail adresse og telefonnummer. Send en e-mail til kasserer Jørgen Simonsen på bjsiprivat@gmail.com. Adresseændring bedes også meddelt kassereren.

